

ВЕСЕЛКА

ЖУРНАЛ ДЛЯ ДІТЕЙ

THE RAINBOW

A CHILDREN'S MAGAZINE

ЩО ЧИТАТИ?

КНИЖКОВИЙ ЯРМАРОК

Письменниця Леся Храплива подарувала дітям під ялинку нову чепурнючку книжечку — ревію для дитячого театру „Ярмарок Мишки-Гризики“. Книжечка вийшла заходами Об'єднання Працівників Дитячої Літератури в оформленні Ірини Красій.

Це справжній ярмарок, бо й кого тут нема! Тут і мишки, що „гризуть“—зубрять книжки, і ледачий кіт, що не любить читати, і чарівниця Мишка Крутихвістка, і декламатори, співаки, танцюристи та оркестранти, і заповідач, і герої найкращих дитячих книжок, і самі книжки, навіть глядачі беруть участь у ярмарку. Рух, гамір, крик, сміх, дотепи, комічні ситуації. А все закінчується щасливо, бо навіть ледачий кіт набрав бажання читати книжки! А як це сталося — придбайте книжечку й прочитайте, то самі побачите. І напевно захочете бути учасниками цього ярмарку. Тож попросіть своїх учителів і виховників, щоб допомогли вам поставити цю ревію на сцені. Уся школа може взяти в ній участь, для кожного знайдеться в ній місце й ролі, а користь буде велика, бо тут же можна буде й купити книжки, щоб поповнити свою домашню бібліотечку.

В. Б.

ВЕСЕЛИХ СВЯТ РІЗДВА ХРИСТОВОГО
И ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ СПІВ-
РОВІТНИКАМ, ЧИТАЧАМ, ПРИХИЛЬНИ-
КАМ І ЖЕРТВОДАВЦЯМ

бажає

РЕДАКЦІЯ „ВЕСЕЛКИ“

РОЗГАДАЙМО!

РІЗДВЯНІ ХРЕСТИКІВКИ

- а) Х — — — — — Ріка на Лемківщині
 Х — — — — — Твір І. Котляревського
 Х — — — — — Прилад до різьблення
 Х — — — — — Дівоче ім'я
 Х — — — — — Частина світу
 Х — — — — — Інакше -- стяг.

Букви на місці хрестиків дадуть назву місця, де народився Ісус Христос.

- б) Х — — — — — Чоловіче ім'я
 — Х — — — — — Співаємо під час Різдва
 — — Х — — — — Любить зайчик
 — — — — Х — — — Інакше -- тепле накривало
 — — — — Х — — — Найцінніша українська книга
 — — — — Х — — — Інакше -- улюблений синок

Букви на місці хрестиків дадуть назву ріки, в якій охрестився Ісус Христос.

ЗАГАДКА

(Уклала: К. Перелісна)

Не була я ще ніде,
Тільки у крамниці,
Але можу розказати
І казки й билиці.

Часом віршика скажу,
Про kota і мишку...
Чи впізнали, дітки, ви
З малюнками ?

РОЗГАДКИ ЗАГАДОК ЗА ГРУДЕНЬ ц. р.: **ХРЕСТИКІВКА**. По горизонталі: 1. Куліш. 3. Захар. 5. Сокіл. 8. Розум. 9. Індус. 10. Огайо. 12. Бу-сол. 14. Кобра. 15. Нитка. 16. Китай. По вертикалі: 1. Комар. 2. Шторм. 3. Звірі. 4. Ребус. 6. Узвар. 7. Одеса. 10. Океан. 11. Осока. 12. Буряк. 13. Лютий. **ЧИ МОЖНА?** Можна, відкинувши букву „к“. **ВІДПОВІДЖТЕ!** а) Сухого. б) Може, бо дід народився 29 лютого. **АКРОСТИХИ.** а) Сніг. б) Мороз. **ЩО ЦЕ?** а) Рот і зуби. б) Зуби й язик.

СПРОСТУВАННЯ

У числі „Веселки“ за листопад ц. р. помилково подано прізвище п-ні Софії Барабаш, як авторки оповідання „Непрошений гість“ (стор. 12-та). Має бути Микола Погідний.

Просимо вибачити! — Редакція „ВЕСЕЛКИ“.

ЖУРНАЛ ДЛЯ ДІТЕЙ КОЖНОГО ВІКУ

з кольоровими ілюстраціями виходить кожного місяця у Видавництві „Свобода“ заходами Українського Народного Союзу. Редагує Колегія з членів Об'єднання Працівників Дитячої Літератури. Річна передплата становить у ЗДА — 4.00 дол., у інших країнах — рівновартість цієї суми. Ціна окремого числа — 40 центів. Ціна подвійного числа — 60 центів.

Обкладинка роботи М. Левицького
“THE RAINBOW” — “VESELKA”

Published monthly, except June to September Bi-monthly
at Jersey City, New Jersey

81-83 Grand Street — Jersey City, N.J. 07303
Subscription \$4.00 per year.

Entered as Second Class Matter at Jersey City, N.J.

Ілюстрація на обкладинці:

М. Левицький — „В яслах положила . . .“

Михайло МАМОРСЬКИЙ

БУДУ Я З ТОБОЮ, РІДНИЙ КРАЮ...

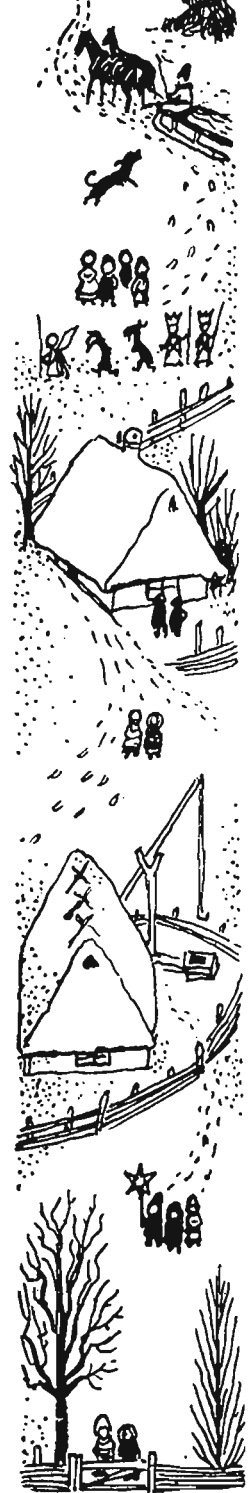
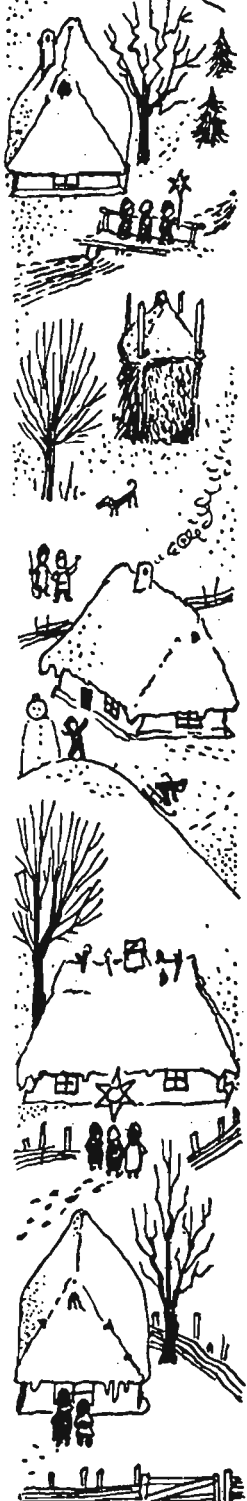
Як на небі перша зірка блисне,
Я тебе згадаю, Рідний Краю;
Хоч тебе я тільки з книжки знаю,
Тужна згадка вірне серце стисне.

І з тобою, Земле Рідна, мила,
Поклонюся Божому Дитятку,
Заспіваю я йому колядку,
Що мене матусенька навчила.

І за тебе, рідний мій Народе,
Помолюся щиро, як умію,
Щоб Ісус кріпив твою надію
В боротьбі за правду і свободу.

І до вас, хлоп'ятка та дівчатка,
До моїх братів, сестер далеких
Понад моря невгомонний клекіт
На Різдво полине тепла згадка.

Хоч тебе я тільки з книжки знаю,
Хоч далеко ти, за океаном,
У Свят-Вечір, в тиху ніч різдвяну
Буду я з тобою, Рідний Краю!

К. ПЕРЕЛІСНА

ЗАВІРЮХА

Завірюха крутить, вие:
„Гу-гу-гу-гу! гу-гу-гу!”
Дід Мороз тріщить за нею:
„Ще зав'язнеш у снігу!

„Нащо стільки насипаєш?
Нащо крутиш і метеш?
Де, кого мені морозиш? —
Тут ніяк не розбереш!”

Завірюха аж гасає,
Заміта поля, стоги,
Над річками, над струмками
Сніг — по самі береги!

Дід Мороз махнув рукою:
„Видно, бабу не спинить!”
І потріскав між кущами
У лісочку відпочить.

К. ПЕРЕЛІСНА

СНІГ

Ой, летить сніжок, летить,
Заміта дороги!
Ходять діти по снігу —
Загрузають ноги.

„А лопатки наші де?
Нащо їх сховали?
Таж вони якраз на те,
Щоб сніг розгрібали.”

Ой, летить сніжок, летить,
Пада на доріжки,
Та не глибоко тепер —
Не загрузнуть ніжки!

Надя СКОРИН

Ілюстрації Ю. КОЗАКА

ДІВЧИНКА В ЛІСІ

Сценічна картинка на одну дію

В і д е л о н а

ДІВЧИНКА (*входить, розглядається*). Де це я?
Лишенько! Іду, іду і все не можу знайти до-
роги до бабусиної хати. Ой, як же я заблу-
дилася!

ЧОРТИК (*вбігає*). А чого це ти, дівчинко, пла-
чеш?

ДІВЧИНКА. Я змерзла. Дуже, дуже змерзла...
А ти хто такий дивний — і з ріжками і з хво-
стиком?

ЧОРТИК. Я твій приятель. Я зроблю так, що то-
бі стане дуже-дуже тепло.

ДІВЧИНКА. О, прошу, допоможи мені! В мене і
ручки, і ніжки померзли, а я заблудилася.
Я хочу додому, до бабусі. Покажи мені до-
рогу!

ЧОРТИК. Пізніше покажу. А тепер ти не йди ні-
куди, тільки сядь отут на купці снігу та й за-
крий очі. І стане тобі тепло, тепло. Можеш
навіть заснути, і тобі присниться гарна каз-
ка...

ДІВЧИНКА. Я не хочу спати! Я хочу до бабусі!
(*Плаче. На сцену вбігають Сніжинки*).
ПЕРША СНІЖИНКА. А чого ти, дівчинко, пла-
чеш?

ДІВЧИНКА. Як же мені не плакати, коли я заблудилася!

ДРУГА СНІЖИНКА. Розкажи нам, як ти заблудилася.

ДІВЧИНКА. А так: моя бабуся живе отут недалеко, біля лісу. Я вийшла з бабусиної хати й побачила цей ліс, і так мені захотілося в цей ліс побігти. Я й побігла. Думала, що скраєчку лісу побуду. А в лісі так гарно! Сніг білий-білий, а дерева ж як гарно в біле убрані! От я й пішла далі, і не зчулася, коли аж на цю галяву зайшла, а тепер дороги не знайду. А до того ще й змерзла! А оцей хлопчина каже, щоб я сіла і заснула, і мені буде дуже гарно!

ПЕРША СНІЖИНКА. Та це ж чортик!

СНІЖИНКИ. Справжній чортик!

ДРУГА СНІЖИНКА. Ти не слухай його! Він хо-

че, щоб ти заснула й ніколи не прокинулася. Ходи, потанцюєш з нами! А ти, чортику, іди собі геть!

ЧОРТИК *(махнув рукою і вибіг)*.

ДІВЧИНКА *(покрутилася з Сніжинками)*. А й справді я зігрілася! Допоможіть мені знайти бабусину хатку!

СНІЖИНКИ. Добре!

ПЕРША СНІЖИНКА. Ми скрізь літаємо, то не тяжко нам буде і знайти твоєї бабусі хатку.

ДІВЧИНКА. Ой, яка ж я буду вам вдячна!

(Танок Сніжинок під музику. Під кінець танку Сніжинки вибігають за сцену, і дівчинка махає їм на прощання рукою).

ДІВЧИНКА *(зажурено)*. А, може, вони мене обманули? Може втекли? *(Плаже)*.

ЗАЙЧИК *(вбігає)*. А чого ти, дівчинко, плачеш?

ДІВЧИНКА. Я заблудилася.

ЗАЙЧИК. Та й чого ж плакати?

ДІВЧИНКА. А як же мені не плакати, коли я заблудилася!

ЗАЙЧИК. Та в нас у лісі так гарно! Чого ж плакати?

ДІВЧИНКА. А як я змерзла вже...

ЗАЙЧИК. То сховайтесь під ялинкою!

(Залазять під ялинку).

ДІД-МОРОЗ *(входить)*. Скрізь я був, а на цю гарну галяву попав оце вперше. Треба й тут свою силу показати, все заморозити!.. *(Заглядає під ялинку)*.

ДІВЧИНКА. Ой, лишенько! Не чіпай нас, Морозе, будь добрий до нас!

ДІД-МОРОЗ. Ха-ха-ха! То ви думали, що від мене втекти можна? *(Погрожує)*.

ДІВЧИНКА *(вискакує з-під ялинки)*. А я думала, що дід Мороз добрий. А він он який злий! Соромся! Ти такий дужий та великий, а нас

таких маленьких лякаєш! Як будеш такий сердитий, то ніхто тебе не любитиме. Сонце також могутнє і величне, але яке ж воно ласкаве, і всі його люблять. А ти який недобрый! (Сховалась під ялинку).

ДІД МОРОЗ (засоромився, хитає головою). Ну, добре, добре! Вилазьте вже! Я вас зачіпати не буду!

(Дівчинка і Зайчик вилазять з-під ялинки).

ЗАЙЧИК. От так краще! Будьмо друзями!

(За сценою гуги гамір. Дівчинка і Зайчик стають за ялинкою, Дід Мороз відходить за лаштунки. На сцену вбігають хлопчики й підходять до ялинки).

ПЕРШИЙ ХЛОПЧИК (тримає сокирку). Ось тут якраз гарна ялинка! Оцю ми зрубаємо!

ЗАЙЧИК (вискакує з-за ялинки). Не чіпайте моєї хатки! Не чіпайте!

ДРУГИЙ ХЛОПЧИК. О, дивіться! Зайчик! Та який смішний! От ми й Зайчика заберемо з собою!

ДІВЧИНКА (вибігає і заступає собою зайчика). Не чіпайте його, нечемні діти! І ялинки не чіпайте!

ТРЕТІЙ ХЛОПЧИК. А дівчинка звідки тут узялася? Дівчинка й Зайчик. Ха-ха-ха!

ХЛОПЧИКИ (голосно сміються).

ДРУГИЙ ХЛОПЧИК. Ти, дівчинко, нас не злякаєш! Ми хочемо мати цю ялинку, і ми її зрубаємо!

ДІД МОРОЗ (виступає з-за лаштунків). А як дівчинки не боїтеся, то мене напевно злякаєтеся! Ось я вас зараз заморожу!

ХЛОПЧИКИ. Не заморожуй нас, дідусю! Ми ані ялинки, ані зайчика чіпати не будемо!

ДРУГИЙ ХЛОПЧИК. Прости мені, бідний Зай-

чику! Я вже не буду такий нечемний! Ось я тобі віршику прокажу.

ДІД МОРОЗ. От і добре, що помирилися! (Вбігають Сніжинки).

ПЕРША СНІЖИНКА. Дівчинко, ми твоєї бабусі хатку знайшли і бабусю твою бачили. Вона бідна за тобою плаче.

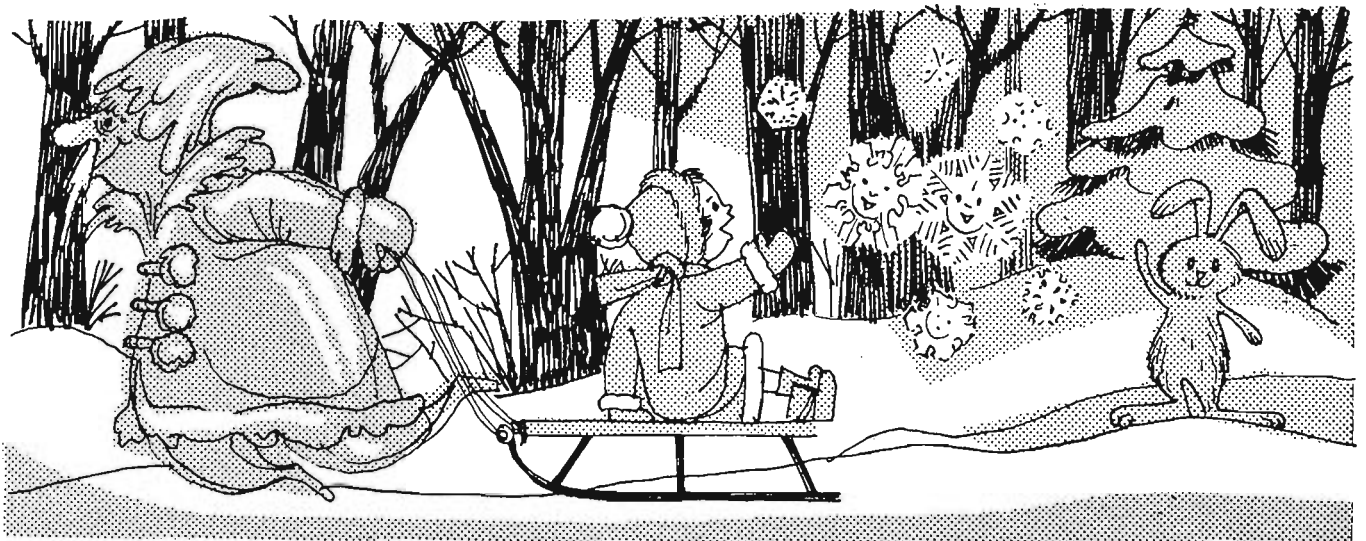
ДІВЧИНКА (вклоняється). Дякую ж вам щиро! Покажіть тепер мені дорогу! Я швиденько хочу до баби дійти та її потішити.

СНІЖИНКИ. Добре, ходи за нами!

ДІД МОРОЗ. Ні, ти сідай на санчата, а я тебе підвезу.

ДІВЧИНКА (сідає на санчата). Дякую вам усім! ВСІ. Прощай, ялинко! Прощайте, Зайчики! (Відходять).

(Заслона)

ПАМ'ЯТНИЙ ДЕНЬ

Пам'ятний і славний день 22 січня в історії українського народу. У цей день 1918 року столиця України — Київ — сповнилась радісним і щасливим гомоном: у церквах дзвонили дзвони, а на великій площі перед собором св. Софії збра-

Св. Софія в Києві. На її площі проголошено акт Незалежності Української Держави 22-го січня 1918-го року і акт Соборності Українських Земель 22 січня 1919 року.

лися тисячі народу. Грали оркестри, маршували колони українського війська, маяли прапори. Сповнялася давня мрія українського народу: впала московська царська влада, і Україна проголосила себе самостійною, вільною державою.

А через рік, у той же самий день 22 січня, на тій же площі св. Софії в Києві проголошено злуку всіх українських земель в одну спільну Соборну Українську Державу. Тоді об'єдналися разом

ДЗВОНИ В УКРАЇНІ

(До роковин 22-го січня 1918 і 1919 років)

Задзвонили срібні дзвони в Україні,
Аж по світі по широкім стало чути:
„Зустрічайте Воскресіння день! Віднині
Навік-віки Україні вільній бути!”

Зашумів відвічний Київ прапорами,
Розлилась народу повідь по Подолі,
На майдані на Софійським з корогвами
Зустрічала Україна свято волі.

Задзвонили срібні дзвони в Україні,
Аж по світі по широкім стало чути,
Що не нарізно, але в сім'ї єдиній
Український славний нарід хоче бути!

Україно, нездоланна віща Мати
Володимира, Богдана і Тараса!
Бог Тобі призначив жити, не вмирати,
Бути світові як захист і окраса.

Задзвонили срібні дзвони в Україні,
Аж по світі по широкім стало чути:
Хай про вірність молодецьку батьківщині
На науку поколінням скажуть Крути.

І хоча ще не скінчилися смутки-болі,
І страждання не минулися останні,
Не заступлять чорні хмари сонця волі,
Що промінням розцвітає на світанні.

Бо про те, що наша правда не загине,
Що бажання наші в пута не закути,
Задзвонили срібні дзвони України,
Щоб повік було по всьому світі чути.

Володимир Переяславець

Західня Україна із Наддніпрянською Україною,
щоб спільними силами обороняти свою волю від
ворогів, щоб міцнів і розвивався український на-
рід у власній вільній державі.

День 22 січня 1919 року — це один з найкращих і найсвітліших днів в історії України.

СТОРІНКА ДЛЯ МАЛЯТ

Роман ЗАВАДОВИЧ

Ілюстрації Ю. КОЗАКА

ЯК ДІЗНАЛИСЬ ЗАЙЧЕНЯТА, ЩО ПРИЙШЛИ ДІТЯТА, ЩО ПРИЙШЛИ ЯК ДІЗНАЛИСЬ ЗАЙЧ РІЗДВЯНІ СВЯТА

Святий Вечір завтра буде! Білий сніг лежить усюди, по заметах скаче Вітер, а Мороз малює квіти. А що роблять діти?

Ось Оленка, хоч маленька, та хазяєчка, як ненька: місить, бублики пече, пиріжки і щось там ще. А кому? Цікаві знати? Тим сіреньким зайченятам, що увечері із гаю у садочок прибігають, дибки у снігу стають, на усе позір дають, носиками рухають, лапками тупають — туп-туп!

А Оленка — треба знати — страх жаліє зайченят, меле-меле дрібний мак і собі гадає так:

„Мушу я до зайченят на Свят-Вечір вийти в сад! Угощу їх пиріжками, солоденькими булками, вушка пальцями погладжу, сірих зайчиків розраджу і скажу їм: — Зайченята! Таж тепер Різдвяні свята, прошу, не гайтесь, їжте, вгощайтесь — хруп-хруп!

Намісила, напекла та й спати лягла.

Ось Свят-Вечір іде, за рукав Різдво веде. У хатинці на ялинці то гуртом, то поодиноці сяють тихо, мов зірки, кольорові свічечки. А у сад-садок із гаю зайченята прибігають, дибки у снігу ста-

ють, на усе позір дають, носиками рухають, лапками тупають — туп-туп!

А в хатині по вечері заскрипіли тихо двері...

— Хто іде? — питає Вітер, що хитає срібні віти.

— Хто іде? — загула на подвір'ї Віхола.

— Хто іде? — Мороз з-під хати грізно-грізно став гукати.

— Ой, пустіть! — пищить тоненько, мов комашечка, Оленка. — Я до зайчиків іду ще й несу їм коляду, щоб дізналися біднята, що прийшли Різдвяні свята.

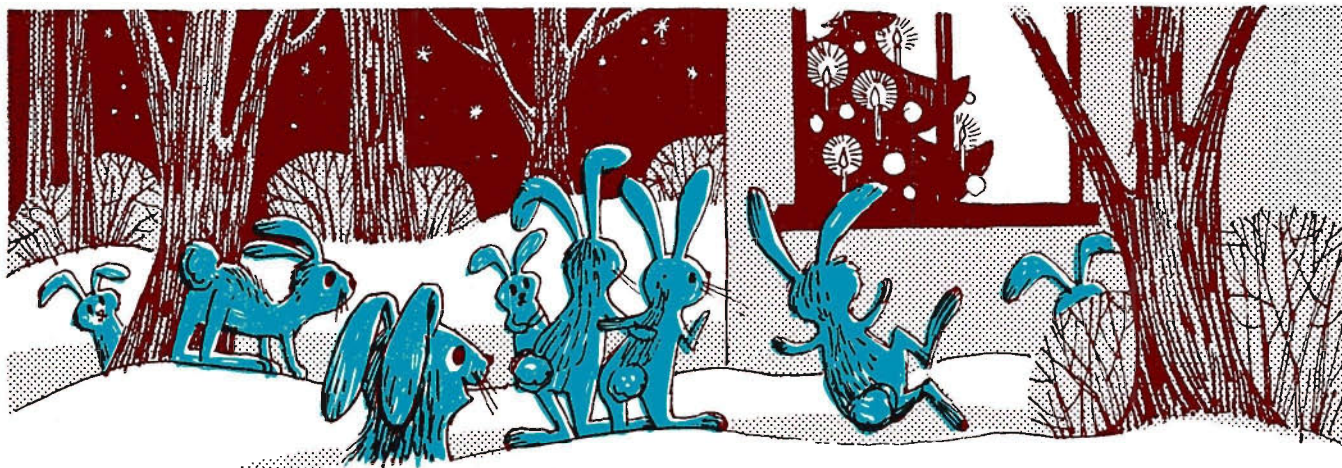
— О, будь ласка! — каже Вітер, перестав густити-ревіти.

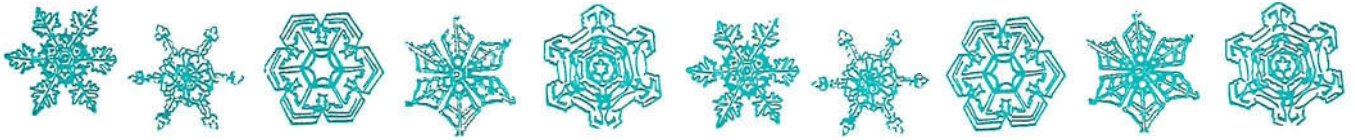
— О, будь ласка! — загула за ворітьми Віхола:

— О, будь ласка! — без погроз відіззався теж Мороз.

Іде заметами Оленка, кличе зайчиків злегенька.

— Гей, до мене, зайчики, сірі побігайчики! Я назустріч вам іду, ще й несу вам коляду!

К. ПЕРЕЛІСНА

МОЯ ЯЛИНОЧКА

Ялиночко зелена,
Ялиночко моя!
Яка ж бо ти гарнеська,
Яка ж бо ти мала!

Тебе я навіть ручками
Навколо обійму,
І з гілочки Снігуроньку
Погратися візьму.

Не гнівайся, ялиночко!
Я тільки лиш на мить!
Я хочу ту Снігуроньку
Колядки научить.

К. ПЕРЕЛІСНА

ТИХИЙ СНІЖОК

Тихо падає сніжок
На стежки, на моріжок...
У садку і біля хати —
Все біленьке, волохате.

Дерева, учора голі,
Похилили віти долі,
Бо їх снігом обліпило,
Наче ватою закрило.

Де були кущі маленькі,
Стали горбики біленькі...
Ані стежки, ні доріг!
Тихо, тихо пада сніг.

Вже зайці Оленку бачать, звідусіль утішно скачуть, не бояться, підбігають, бо Оленку добре знають.

А хто перший прибіг — той дістав за те пиріг, другий — бубликів разочок на золоченім шнурочку, третій — моркву цукрову, наче шапка, здорову, а четвертий наймолодший — медяничок найсолодший.

Поклонились низенько:

— О, спасибі, Оленко!

Посідали, не гаються, під'їдають, вгощаються — хруп-хруп!

Так дізнались зайченята, що прийшли Різдвяні свята.

Пояснення-словничок: замет або намет — snow-drift; місити (тісто) — to knead; позір дати — придивлятися; гаятися — to be slow, to delay; віхола — заметіль, метелиця (snow-storm); густі — гудіти (to roar); разок — string.

РІЗДВО В ДІДУСЯ КОСТЯ

Яскраво палали світла ялинки, кидаючи тасм-ничі тіні навколо. Малий янголик із вати на самому верхку, майже під сріблистою зіркою, усміхався радісно й пошепки розмовляв з паяциком, що висів поруч нього.

— От, гарно співають! — казав він.

„Бог предвічний народився . . .” — неслося тихо і святково по кімнаті. Бриніла колядка за колядкою.

Наймолодша Ляля не витримала:

— Ну, а коли ж ми під ялинку заглянемо? Я хочу знати, що мені Дід Мороз приніс!

— А от, хоч би й зараз! — відповів старенький-сивоволосий дідусь з кошлатими козацькими бровами.

Того тільки й треба було. В кімнаті піднявся гамір, метушня. Тільки бабуня та дідусь, здається, нічим не переймалися. Сиділи тихо і з любов'ю споглядали на своїх унуків. А їх було, нівроку, аж семеро! З далеких сторін Канади приїхали, щоб разом відсвяткувати Різдвяні свята.

— М'ячик! Ляля! О, дивись, книжка! А які образки! — вигукували радісно діти.

— А це що?

Раптом усі замовкли. У великім пуделку лежали шабля, жупан і козацька смушкова шапка, а під ними — малинові шаравари і вишита сорочка.

Люда швидко почала шукати картки.

— „Всеволод!” — прочитала. — Всеволоде, це для тебе! Ану, одягнись!

Всеволода не треба було два рази запрошувати. Вибіг з пуделком під пахою — і за мить у дверях з'явився козак: шабля при боці, ще й вуса почепив.

„Гей, там на горі Січ іде!” — приспівуючи, почав він маршувати, і всі діти рушили за ним. Забули про ялинку, інші дарунки, про дідуся — про все . . .

— От, зовсім, як Січ Запорізька! — всміхнувся дідусь.

— Зараз влаштуємо засідку на турків! — крикнув захоплено Ігор.

— Дідусю, а може б ви розказали нашим „запорожцям”, як то було на Січі в Різдвяні свята славного року 1675-го? — запитала Ігорева мама.

— А так, так, дідусю! Просимо! Розкажіть! — підхопили Славко й Оля. Вмить усі засіли коло діда.

— Давно то було, — почав дідусь. — А діялось воно в Україні — там, де ваші татко, мамця, ну, і ми з бабуною народилися.

Україна тоді була сильна держава. Хоч і зазіхали на неї страшні, злющі сусіди — турки, перед якими цілий світ тремтів, але й мала своє сміливе військо — запорізьких козаків. Козаки частенько відплачувалися туркам за напади, ходили походами на турецькі оселі, розбивали тюрми, розкоували бідних нивільників з кайдан і помагали їм вернутися додому. Тоді радості не було краю. За це турки ще більше не злюбили козаків.

І ось узимі 1675-го року султан наказав яничарам і своїм підвладним татарам і туркам зруйнувати Січ, і то на саме Різдво, бо тоді, мовляв, козаки розходяться по всій Україні. Сила-силенна турків, татар і яничарів пішла на Україну.

А козаки і не догадувалися, що така біда для них готується. Багато їх і справді розійшлося по хуторах та селах України зустрічати Різдво Христове разом з родиною — ось так, як ми всі тут. І тільки ті, що їм було далеко додому, або ті, що не мали родини, залишилися на Січі.

Після вечері розійшлися козаки по куренях забавлятися. Вже давно минула північ, як вони полягали спати. А в той час вороги тихенько по льоду підійшли під Січ. Взяли в полон вартових і потаємним ходом по одному прокралися в фортецю. Посходилися на майдані й чекали наказу, щоб кинутися на січовиків.

Та, на щастя, молодому козакові Шевчукові не спалося тієї ночі. Він виглянув у вікно, щоб поглянути на зоряне небо, і з жахом перехристився . . .

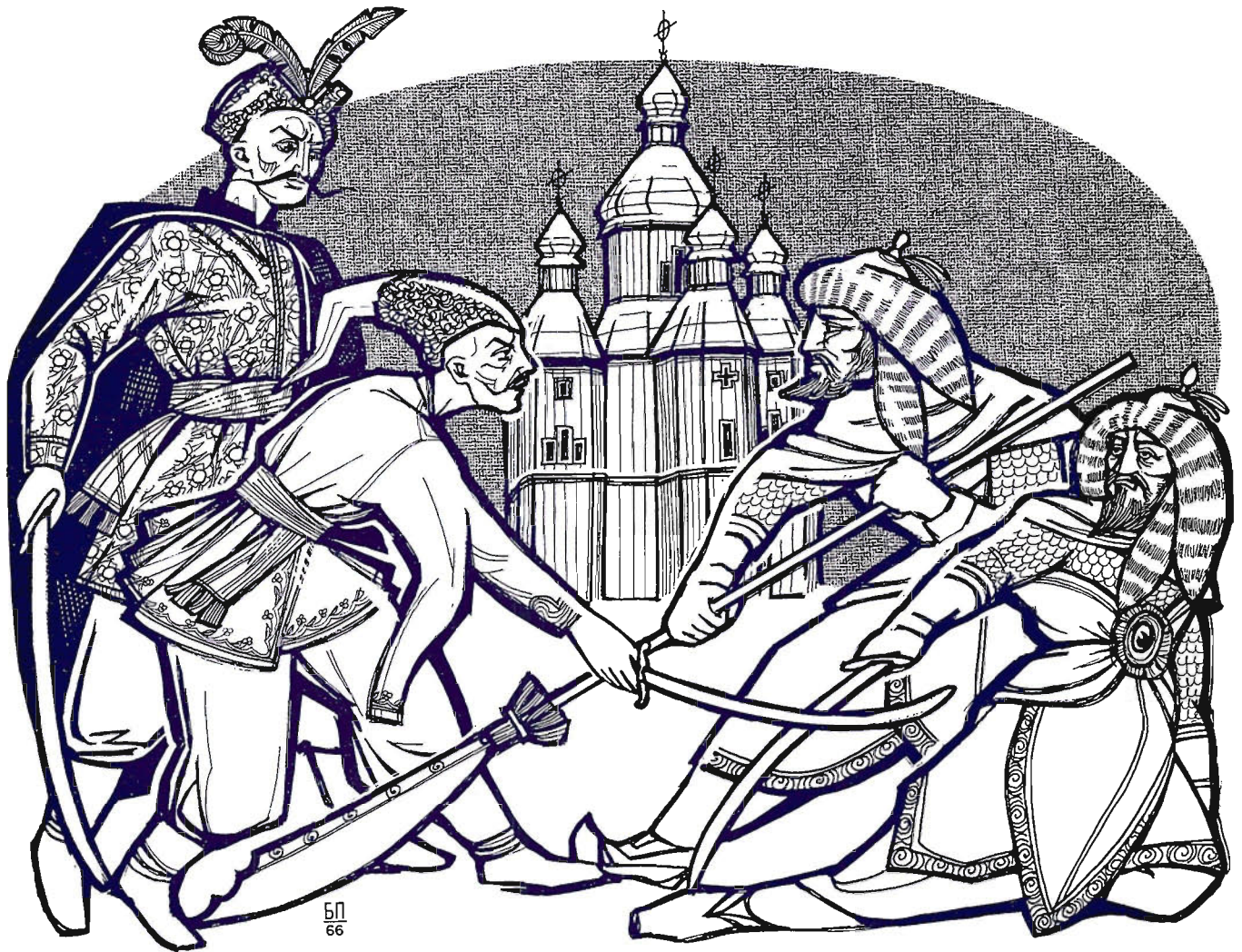
— Свят, свят! Що це таке? Татари в Січі? А, може, я ще сплю? — протирав очі. Ні, вороже військо таки стояло по середині майдану, готуючись до нападу. Шевчук побудив козаків і розказав, що сталося.

Тишком, щоб ворог не чув, зібралися козаки. Помолились. Найкращі стрільці поставали коло вікон.

— Раз, два, три — бий! — залунала команда.

Гримнули постріли, засвистіли кулі, і напасники, мов підкошена трава, стали падати один за одним на землю. Жах охопив їх. Хотіли ховатися, та не було куди. Пробували втекти тим самим потаємним ходом, але він був уже закритий.

А кулі летіли безперестанку. Не було рятунку. Коли ж запорожці побачили, що ворогів залиши-

лося мало, вибігли з куренів та й пустили в рух свої гострі шаблі...

В давньому літописі сказано, що із 15 тисяч яничарів лише півтори тисячі залишилось. Орда так перелякалася, що чимдуж утекла на свій Крим.

Так то наші прадіди-козаки відбили підступний напад ворогів. І то на саме Різдво.

— Дідуню, а чому тепер в Україні нема козаків? — запитав Василько.

— Козаки були давно-давно, майже 300 літ тому, а тепер їх немає. І Україна тепер в московській неволі. Не тільки не має свого війська, а й Різдва святкувати не може...

— Невже українські діти там, в Україні, не мають Святої Вечері, такої, як сьогодні ми мали?

— Вони святкують з своїми батьками хіба так,

щоб вороги не бачили, а колядки співають тихцем. В Україні багато церков ворожа влада зачинила, то й дітям нема куди ходити молитись...

— Як сумно!.. — сказала Людмила.

— Дідусю, помолімось до Ісусика, отут, під ялинкою! Подякуймо за те, що ми такі щасливі! І, дідусю, попросім Ісусика, щоб допоміг дітям України вільно жити, Різдво святкувати і Бога прославляти, як ми це робимо. Добре, дідусю? — поважно промовив Всеволод.

— Добре, діточки, добре!

Всі стали навколішки коло ялинки, а дідусь проказував молитву.

Пояснення-словничок: гамір — noise; метушня — fuss, bustle; смушковий — з овечої шкурки (sheepskin); засідка — ambush; відплачувати — віддячувати, тут: помститись (to take one's revenge); сила-силена — дуже багато; яничари — найкраще турецьке військо, створене здебільша з чужоземних полонених юнаків; курінь — тут: hut, barrack; майдан — площа (place); орда — horde; примусом — силоміць (under compulsion).

ОБОРОНЕЦЬ ІСУСА

Усі люди знали Андрійка. Він мав добре серце, співчутливе до людського горя: ділився з голодними останнім шматком хліба, відвідував хворих, потішав їх, майстрував убогим дітям забавки. За це любили його люди і полюбив його Бог.

Андрійко жив з матір'ю край села. Їх хатина стояла під дрімучим бором. Хлопчик часто ходив у ліс то по горіхи, то по гриби, то по суніці, то так собі — послухати співу пташок.

Хлопчик дуже любив музику. Він забажав навчитися грати на скрипці. Тільки ж, звідки її взяти? Купити — не було за що, зробити — ніхто в селі не вмів.

— Нічого! — подумав собі Андрійко. — Я сам зроблю собі скрипочку, аби лише дістати добре дерево!

Андрійко пішов шукати дерева на скрипку. Ішов лісовими хащами і придивлявся до всякої деревини. Зайшов так далеко, що заблудив. Кликав-гукав — ніхто не відгукувався. Андрійко зажурився.

Нараз — що це? З-поза дерев вийшов якийсь юнак. Його лице сяло дивним світлом, а голос був милий і лагідний. То був ангел, але Андрійко цього не знав.

Юнак розпитав, чого Андрійко шукає, а тоді показав йому одне дерево.

— Приклади до нього вухо! — сказав.

Андрійко приклав вухо до стовбура і почув у ньому дивну музику.

— Так, з цього дерева буде добра скрипка! — зрадив він.

Повернувся до юнака, щоб подякувати йому за раду, але не побачив коло себе нікого. Юнак зник...

Здалека почув Андрійко голос зозулі. Вона ніби кликала його до себе. Він пішов за її голосом і потрапив на дорогу, що вела просто до його хати. По дорозі лісом біля кожного дерева клав навхрест два сухі патики. Другого дня ці знаки допомогли йому без труда зайти знов до співучого дерева.

Андрійко зрубав дерево, висушив і зробив з нього скрипку. Але то не була звичайна скрипка. Як тільки хлопець приклав смичка до струн, скрипка сама почала грати так дивно-предивно, так незвичайно й гарно, що навіть вітер перестав шуміти серед тонких березових віток.

Раз пішов Андрійко в глибину лісу пограти на самоті. Із струн полилася солодка музика. Спі-

вучі лісові пташки затихали одна за одною, слухаючи незвичайних мелодій. Захоплений грою, Андрійко не помітив, що його оточили колом лісові звірі — ведмеді, вовки, лисиці, а поруч із ними зайці, сарни й вивірки. Навіть хижі звірі не чинили нікому кривди. Всі вони слухали, уп'яливши погляд у дивного музику.

Андрійко грав і не бачив нічого, що діється довкруги. Щойно, коли скінчив грати, побачив звірів і налякався. Скрипка випала йому з рук. В ту ж мить з'явився юнак з осяйним лицем, узяв Андрійка за руку і вивів на лісову дорогу. Все це тривало дуже коротко, і Андрійко подумав, що то був сон.

Минула осінь, і настала зима. Впали сніги й потиснули морози.

Одного вечора з'явилась на небі, над південним обрієм, дивна зірка, ясна-преясна. Від неї кругом розсипалося ясне проміння. Люди повиходили з хат і дивом дивувалися. Всі хотіли знати, що означає ця незвичайна поява. А потім, не знати звідки, рознеслася дивна новина, що за стома ріками,

за стома горами народилась Дитина. Вона стане володарем усього світу.

З усіх-усюд поспішали люди, щоб побачити Дитину й поклонитись їй. Несли їй подарунки, що хто мав. І Андрійко став прохати маму, щоб пустила його в мандрівку.

— Ідуть люди — іди й ти, синку! — сказала мама. — Тільки ж, що ти подаруєш Дитині, як сам нічого не маєш?

— У мене, мамо, є великий скарб — оця скрипочка. Я подарую її Дитинці.

Довго мандрував Андрійко засніженими долинами. Холоду він не боявся: щоразу, коли брав скрипку в руки і починав грати, мороз попускав і холодний вітер втихав. Коли ж хлопчина замандрував у тепліші країни, то й сонце його не пекло, бо в нього була чародійна скрипка.

Одного ранку він зупинився над берегом широкої ріки. Тамошні люди називали її Йордань. На другому березі він побачив сотню війська, що входить на судно, щоб переправитись на цей бік.

— Що це за вояки? — запитав Андрійко жінку, що вийшла до ріки по воду.

— Це військо царя Ірода. Він хоче дістати в свої руки Божу Дитину, маленького Ісуса, що, ка-

жуть, має стати царем усього світу. Ірод злякався за своє царство і хоче вбити Ісуса . . .

Жінка розповіла стурбованому Андрійкові, що Ісусова Мати втікає з Дитиною в чужу країну, і тому Ірод наказав начальникові війська негайно рушити за нею навздогін. Андрійко зрозумів: коли вояки переправляться через ріку, ніщо вже не перешкодить їм спіймати втікачів.

„Ох, як хотів би я Дитині допомогти!“ — зідхнув Андрійко, і нагло аж крикнув: „Хіба ж не можу?“

Він добув з торбинки скрипку і заграв. Чудова музика понеслася над рікою, загойдалася на хвилину. І сталося чудо: вода в Йордані перестала плисти, мов закам'яла, і судно із військом зупинилося серед течії. Не змогли ніякі зусилля вояків, щоб зрушити його з місця.

До самого вечора грав Андрійко на скрипці. Коли лопнула одна струна, грав на трьох, потім на двох, а наприкінці на одній. У хлопця терпили від знесилля руки, крутилася голова, але він знав, що спочивати не можна.

До самого вечора лютували на судні вояки.

Зайшло сонце, довгі тіні від гір упали на пустелю і на зелену долину Йордану. Остання струна лопнула . . . Андрійко був такий утомлений, що не

міг вдержати скрипки в руках. Вона виковзнула із знесилених рук, упала на камінь і розсипалася трісками...

Але Божа Дитина була врятована. За той час вона дісталась у безпечне місце. Щасливий Андрійко впав на прибережну траву і заснув твердим сном.

У сні об'явився йому востаннє ясний юнак-ангел і сказав:

— Бог не дав тобі ласки побачити Ісуса і принести йому найцінніший, який маєш, подарунок. Але ти діждався ще більшої пошести, бо ти став оборонцем Божої Дитини. Вертайся мерщій у рідну країну, бо тебе шукають люті Іродові вояки!

Андрійко сповнив наказ ангела й вернувся в свої вічнозелені Карпати. Він вирішив стати ченцем-пустельником. У темному лісі, на місці, де колись росло співуче дерево, він збудував хатку-келію і там, за тодішнім звичаєм, у пості, молитві й добрих ділах провів усе життя.

Пояснення-словничок: співчутливий — sympathetic; бір — pine-wood; дрімучий — dense (thick); хаша — гущавина (thicket); стовбур — trunk, stem; навхрест — crosswise; смик, смичок — fiddlestick, bow; вп'ялити погляд — вп'ястися в щось очима (to fix one's eyes); осяйний — beaming; обрій — horizon; рясний — abundant, plentiful; стурбований — anxious, worried; переправлятися — to cross, to pass over; течія — stream; терпнути — to grow stiff; тріска — chip, splinter; чернець (род. відм. ченця або черця) — монах (monk).

КОЛЯДКА ПРО КОЛЯДКУ ІЗ КОЛЯДОЮ

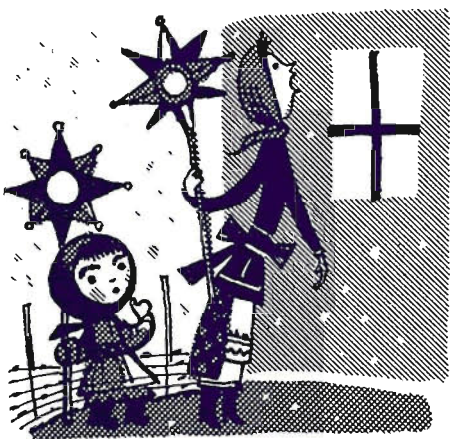
Через річку, там, де кладка,
Іде собі мала колядка.

Зустрічас ще одну,
Довгу-довгу коляду.

Під вікном за перелазом
Заспіваймо, сестро, разом.

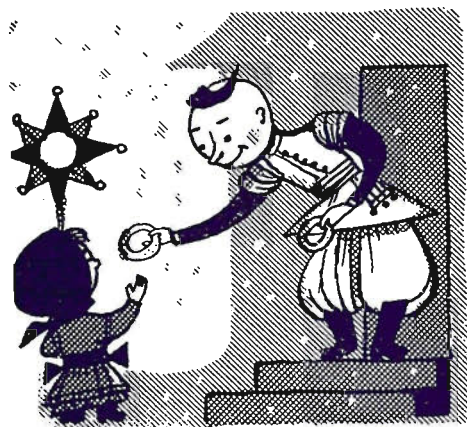
Довга ще лиш починала,
Як мала вже відспівала.

Вийшли з хати паничі
І виносять колачі.

Довгій коляді аж два,
Бо, хоч довга — не нудна.

А колядці, ще й маленькій
Два колачки біленькі.

Пиріжок дали, крім того,
З мачком-смачком на дорогу.

Посідали на сніжок
І смакують пиріжок.

Сценарій і текст: Р. ЗАВАДОВИЧ
Scenario and story: R. ZAVADOVYCH

Ілюстрації: П. ХОЛОДНИЙ
Illustrations: P. SHOLODNY

БОГДАН, КОЗАК-ХАРАКТЕРНИК

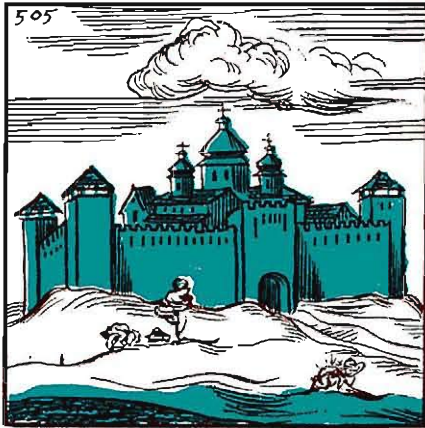
UKRAINIAN TALE

ВОНДАН, КОЗАК-SORCERER

ІСТОРИЧНА КАЗКА

РОЗДІЛ XXXIII: ВІДВАЖНИЙ ПОСЛУШНИК

CHAPTER XXXIII: THE BRAVE SERVANT

На північ від Львова, у Крехові, був український православний монастир.

There was a Ukrainian monastery in Krekhiv, north of Lviv.

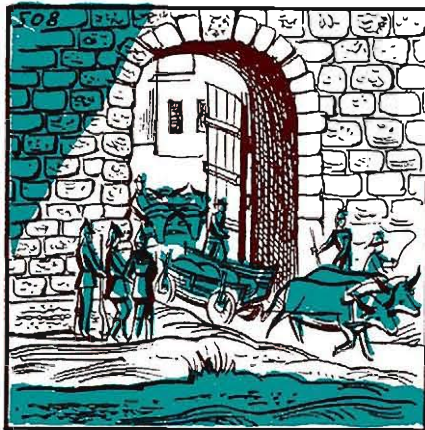
Загурбовані ченці крехівської обители зібралися на таємну нараду.

A soldier was assigned to each wagon to see to it that the drivers do not escape.

Журитися було чого: польський піший полк вступив у монастир і усадовився на оборонних мурах.

They had reason to worry: a Polish infantry battalion moved into the monastery and occupied the defensive walls.

Удосвіта три монастирські вози виїхали в степ по траву.

At daybreak, three monastery wagons moved out into the steppe to fetch some grass.

Кожного воза супроводив один вояк, щоб погоничі не повтікали.

The monks of the Krekhiv abbey, visibly disturbed, gathered for a secret council.

Але ніхто не знав, що під возом, прив'язаний поясом, заховався молодий монастирський послушник.

But nobody knew that a young servant of the monastery had hidden himself under one of the wagons.

(Продовження буде)
(To be continued)